

DECIZIE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Comisia Electorală
Centrală a Găgăuziei împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, intervenienți
acesorii Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac cu privire la contestarea actelor
administrative,

împotriva deciziei din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat, prin care
s-a respins apelul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și s-a
menținut hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat,

c o n s t a t ă:

La 11 ianuarie 2018, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus cerere
de chemare în judecată împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, intervenienți
acesorii Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac cu privire la contestarea actelor
administrative.

În motivarea acțiunii, reclamanta CEC a Găgăuziei a invocat că la data de
10 noiembrie 2017, în cadrul celei de a VIII-a sesiune a Adunării Populare a
Găgăuziei a fost adoptat hotărârea nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 „Cu
privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei”,
în care este indicat că Adunarea Populară a Găgăuziei adoptă prezenta hotărâre în
scopul de a îmbunătăți eficiența activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei
în baza Hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017, prin
care activitatea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei a fost recunoscută
nesatisfăcătoare în baza pct. g) alin. (2) art. 21 din Codul electoral al Găgăuziei nr.
60-XXVII/V din 31 iulie 2015, ținând cont de încălcările art. 38 din Constituția
Republicii Moldova, art. 28 alin. (1-3) al Regulamentului Găgăuziei (Gagauz-Yeri)
nr. 28-XXX/I din 05 iunie 1998, art. 3, art. 91 alin. (1), art. 92 alin. (1) din Codul

electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, admise de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a indicat că în dispozitivul hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei”, Adunarea Populară a Găgăuziei a decis să se adreseze la Curtea de Apel Comrat cu o cerere privind demiterea din funcție a membrilor CEC a Găgăuziei, înaintați de Adunarea Populară a Găgăuziei și anume Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac și a recomandat Comitetului Executiv al Găgăuziei și Curții de Apel Comrat să adreseze Curții de Apel Comrat o cerere de demitere a membrilor CEC a Găgăuziei, desemnați de către aceștia.

Reclamanta a specificat că nu este de acord cu hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din data de 10 noiembrie 2017, deoarece această hotărâre a fost adoptată cu încălcarea legii, cu încălcarea competenței și procedurii stabilite, prin urmare urmează a fi anulată.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a indicat că Adunarea Populară a Găgăuziei nu a soluționat chestiunea privind demiterea membrilor CEC a Găgăuziei, dar a decis să se adreseze la Curtea de Apel Comrat cu o cerere privind soluționarea chestiunii date, prin urmare consideră că prin această hotărâre au fost lezate drepturile CEC a Găgăuziei.

Reclamanta a indicat că preambulul hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 conține următoarele: „În scopul de a îmbunătățirii eficienței activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei în baza Hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 89-V/VI din 4 iulie 2017, prin care activitatea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei a fost recunoscută nesatisfăcătoare în baza pct. g) alin. (2) art. 21 din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, ținând cont de încălcările art. 38 din Constituția Republicii Moldova, art. 28 alin. (1)-(3) al Regulamentului Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr. 28-XXX/I din 05 iunie 1998, art. 3, art. 91 alin. (1), art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, admise de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei”, însă în preambul nu există motive, care ar determina că acțiunea hotărârii se referă exclusiv la unii membrii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei.

Reclamanta CEC a Găgăuziei consideră că prin această hotărâre au fost încălcate drepturile CEC a Găgăuziei. Denumirea hotărârii, ca element de identificare a actului normativ, indică direct că acțiunea nu este îndreptată, în mod individual, în privința unor membri ai CEC a Găgăuziei, inclusiv delegați în componența ei de către Adunarea Populară a Găgăuziei, dar este adresată Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei.

Reclamanta a indicat că în dispozitivul hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017, se conține nu doar un element, prin care Adunarea Populară a Găgăuziei hotărăște să se adreseze la Curtea de Apel Comrat cu cerere privind demiterea membrilor CEC a Găgăuziei, înaintați de Adunarea Populară a Găgăuziei: Cazanji Elena, Croitor Marina, Ciolac Ilie, dar în punctul doi se recomandă Comitetului Executiv al Găgăuziei și Curții de Apel Comrat să depună la Curtea de Apel Comrat cerere privind demiterea membrilor Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, desemnați de către aceștia. Astfel, în mod evident, Adunarea

Populară a Găgăuziei a întreprins o încercare de a înlătura membrii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a declarat că Curtea de Apel Comrat nu a propus candidaturi în componența CEC a Găgăuziei, respectiv nu este în drept să depună cerere cu privire la demiterea membrilor CEC a Găgăuziei, delegați de instanțele de judecată din mun. Comrat, raionul Ceadâr-Lunga și raionul Vulcănești a UTA Găgăuziei.

Reclamanta a menționat că legislația în vigoare în domeniul electoral nu prevede norme de drept, care ar permite Adunării Populare a Găgăuziei să întreprindă anumite acțiuni, prin intervenirea abuzivă în activitatea instituțiilor care au delegat reprezentanții săi în componența CEC a Găgăuziei. Mai mult ca atât, legislația în vigoare și normele internaționale, cum ar fi: Convenția privind standardele alegerilor democratice, drepturilor și libertăților electorale în statele membre ale Comunității Statelor Independente, ratificată prin Legea nr. 267 din data de 16 iulie 2004, Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare din Veneția, din data de 18-19 octombrie 2002, nu permit crearea și activitatea altor structuri (organe), care înlocuiesc total sau parțial statutul, competențele și atribuțiile altor instituții și nu permit libera revocare a membrilor organelor electorale.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a invocat că conform prevederilor art. 11 alin. (1)-(3) ale Convenției privind standardele alegerilor democratice, drepturilor și libertăților electorale în statele membre ale Comunității Statelor Independente, ratificată prin Legea RM nr. 267 din 16 iulie 2004, pregătirea și desfășurarea alegerilor, asigurarea și apărarea drepturilor și libertăților electorale ale cetățenilor și controlul respectării lor, sunt suportate de către organele electorale (comisia electorală), statutul, competența și atribuțiile cărora sunt stabilite de Constituție și actele legislative. Nu se admite constituirea și activitatea altor structuri (organe, organizații), care substituie organele electorale, integral sau parțial, își exercită funcția sau împiedică activitatea lor sau ilegal intervin în activitatea lor, sau le atribuie statutul și împuternicirile sale. Modul de constituire, atribuțiile, organizarea activității organelor electorale, precum și modul, temeiurile și termenele de dizolvare a componenței organului electoral sau a încetării înainte de termen a mandatelor membrilor organului electoral, se stabilesc prin lege. Concomitent, modul de încetare înainte de termen a mandatelor membrilor organului electoral, în temeiurile prevăzute de lege, și, de asemenea, numirea de către organul abilitat a unui nou membru al organului electoral în schimbul celui demis, nu ar trebui să împiedice organul electoral să-și exercite atribuțiile ce-i revin, să încalce integritatea procesului electoral, să ducă la nerespectarea termenelor de îndeplinire a acțiunilor electorale, să încalce drepturile și libertățile electorale ale cetățenilor.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a menționat că conform pct. 3.1. lit. f) al Capitolului II, condițiile de implementare a principiilor al Codului bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare din Veneția din data de 18-19 octombrie 2002, organismele care numesc membrii comisiilor electorale, nu trebuie să aibă posibilitatea de a-i revoca din funcție. Punctul 77 al Codului bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare, prevede că revocarea

membrilor comisiilor electorale de către organele care i-au numit în funcție, trebuie evitată, deoarece pune la îndoială independența lor. Revocarea discreționară este inadmisibilă, însă este admisibilă revocarea pentru culpă disciplinară sau pentru incompetență. În acest caz, motivele revocării trebuie să fie formulate în mod clar și expres în lege, însă de exemplu, aluzia la „acțiuni ce discreditează comisia” nu este admisibilă.

Reclamanta a declarat că recomandarea adresată Comitetului executiv al Găgăuziei și Curții de Apel Comrat, de a se adresa la Curtea de Apel Comrat cu cerere privind demiterea membrilor Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, desemnați de către aceștia, care se conține în pct. 2 al hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017, atestă faptul că Adunarea Populară a Găgăuziei, neîntemeiat și ilegal a încălcat competența stabilită a Adunării Populare a Găgăuziei, cunoscând de la început că Curtea de Apel Comrat nu a propus candidaturi în componența CEC a Găgăuziei, atribuindu-le altor instituții statut și competențe de demitere a membrilor CEC a Găgăuziei și în același timp a exercitat presiune asupra Comitetului executiv al Găgăuziei.

Reclamanta CEC a Găgăuziei a menționat că prin această hotărâre nu doar se atribuie statut și competențe de demitere a membrilor CEC a Găgăuziei unor altor instituții și se exercită presiuni asupra Comitetului Executiv al Găgăuziei, dar și se blochează activitatea CEC a Găgăuziei în perioada electorală. La momentul depunerii acțiunii se desfășura campania electorală pentru noile alegeri ale Adunării Populare a Găgăuziei, în circumscripția electorală nr.10 Vulcănești. În rezultatul demiterii membrilor CEC a Găgăuziei va fi imposibilă desfășurarea ședințelor CEC a Găgăuziei, din motivul imposibilității asigurării cvorumului, fapt care va împiedica efectuarea întregului complex de proceduri stabilite de legislația în vigoare.

Prin urmare, reclamanta a solicitat admiterea acțiunii, anularea hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei” și hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei”, ca fiind ilegale în fond și emise cu încălcarea legii.

La 22 martie 2018 CEC a Găgăuziei a depus cerere de concretizare a acțiunii, în care suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată, a indicat că actele contestate au fost adoptate de Adunarea Populară a Găgăuziei, fără a fi respectată procedura adoptării lor, și anume nu au fost examinate anterior în cadrul comisiilor specializate a Adunării Populare a Găgăuziei.

Prin hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-a respins ca fiind nefondată, cererea de chemare în judecată înaintată de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, în partea pretenției cu privire la anularea hotărârii nr.125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei” și s-a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, în partea pretenției cu privire la anularea hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei din 20 noiembrie 2016”.

Prin decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și s-a menținut hotărârea din data de 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni, de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din data de 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat, a fost expediată participanților la proces la data de 22 octombrie 2018, prin scrisoarea de expediere anexată la materialele cauzei (f.d.223 vol. I), fiind recepționată de recurenta CEC a Găgăuziei la data de 25 octombrie 2018, conform trimiterii poștale DS3805082977AS (f.d.226 vol. I).

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul a fost declarat de CEC a Găgăuziei prin intermediul poștei electronice și a oficiului poștal la data de 21 decembrie 2018 (f.d.1, 13 vol. II), adică cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Prin cererea de recurs, recurenta CEC a Găgăuziei a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea depusă de CEC a Găgăuziei, sau casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În motivarea cererii de recurs, suplimentar celor indicate în cererea de chemare în judecată, recurenta CEC a Găgăuziei a indicat că instanța de apel nu a dat apreciere tuturor probelor prezentate de părți și nu a identificat care sunt circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, neexaminând argumentele invocate în cererea de apel de către CEC a Găgăuziei.

Recurenta CEC a Găgăuziei a invocat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/V1 din data de 10 noiembrie 2017, a fost adoptată după totalizarea rezultatelor alegerilor, confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei de către Curtea de Apel Comrat.

Recurenta a relatat că instanța de apel nu a luat în considerare faptul că normele de drept și circumstanțele de fapt, menționate în preambulul hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei, nu au fost apreciate din punct de vedere al pertinentei, admisibilității și veridicității.

Recurenta CEC a Găgăuziei consideră că o importanță semnificativă pentru judecarea cauzei o are faptul că actele contestate prin cererea de chemare în judecată afectează imparțialitatea CEC a Găgăuziei. Astfel, în baza hotărârilor contestate în litigiul dedus judecății, la 21 noiembrie 2017 Adunarea Populară a Găgăuziei s-a adresat la Curtea de Apel Comrat, cu cerere de suspendare din funcție a membrilor CEC a Găgăuziei și, în prezent, cauza se află în curs de examinate la Curtea de Apel Cahul.

La 08 februarie 2019, recurenta CEC a Găgăuziei a depus cerere de recurs suplimentară, în care adițional celor invocate în cererea de recurs inițială, a menționat că la data de 04 octombrie 2018 Președintele CEC a Gagauziei a depus la

Curtea de Apel Comrat cerere privind amânarea ședinței, din motiv participării acestuia la prezentarea Planului strategiei de dezvoltare pentru anii 2018 - 2020.

La fel, recurenta CEC a Găgăuziei a invocat că în cererea de amânare a menționat despre imposibilitatea de participare la ședința de examinare a cauzei a reprezentantei CEC a Gagauziei, Ana Mihaliciuc, din motivul aflării în concediu medical.

Respectiv, recurenta a indicat că instanța de apel a ignorat cererea de amânare, prin ce i-a îngrădit dreptul de a participa la examinarea apelului, de a susține motivele apelului și dreptul de a fi prezent la cercetarea probelor.

În adresa intimațiilor Adunarea Populară a Găgăuziei, Elena Cazanji, Mariana Croitor și Ilie Ciolac, la 10 ianuarie 2019 a fost expediată copia recursului declarat de CEC a Găgăuziei, iar la 08 februarie 2019 a fost expediată copia recursului suplimentar declarat de CEC a Găgăuziei, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței. Însă, intimații, Adunarea Populară a Găgăuziei, Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac, nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe în termenul stabilit, la cererea de recurs declarată de CEC a Găgăuziei.

Prin încheierea din 13 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de CEC a Găgăuziei împotriva deciziei din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat, a fost considerat admisibil.

Verificând decizia recurată, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului și menținerea hotărârii din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și deciziei din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat.

În conformitate art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din materialele cauzei reiese că la 11 ianuarie 2018, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, intervenienți accesorii Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac cu privire la contestarea actelor administrative (f.d.1-8 vol. I).

Prin hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-a respins ca fiind nefondată, cererea de chemare în judecată înaintată de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, în partea pretenției cu privire la anularea hotărârii nr.125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei” și s-a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, în partea

pretenției cu privire la anularea hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei din 20 noiembrie 2016” (f.d.151 vol. II).

Prin decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și s-a menținut hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat (f.d.214-222 vol. I).

Respectiv, Colegiul relevă că prin cererea de chemare în judecată, reclamanta CEC a Găgăuziei a solicitat admiterea acțiunii, anularea hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei” și hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei”, ca fiind ilegale în fond și emise cu încălcarea legii.

Pe parcursul examinării cauzei s-a stabilit că la 04 iulie 2017 Adunarea Populară a Găgăuziei a adoptat hotărârea nr. 89-V/VI „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei din 20 noiembrie 2016”, prin care activitatea Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a fost apreciată ca fiind nesatisfăcătoare.

La 10 noiembrie 2017 Adunarea Populară a Găgăuziei a adoptat hotărârea nr. 125-VIII/VI „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei”, prin care a decis să se adreseze la Curtea de Apel Comrat cu o cerere privind demiterea membrilor Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei Cazanji Elena, Croitor Mariana, Ciolac Ilie și a recomandat Comitetului Executiv al Găgăuziei să se adreseze la Curtea de Apel Comrat cu cerere de demitere a membrilor Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei.

Totodată, la 14 iulie 2017, în buletinul oficial al Găgăuziei EKSPRES-KANON a fost publicată hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei din 20 noiembrie 2016, prin urmare, hotărârea contestată i-a fost adusă la cunoștință reclamantei Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei la data de 14 iulie 2017.

La 27 noiembrie 2014 Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei s-a adresat la Adunarea Populară a Găgăuziei cu o cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei” și hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei”.

Colegiul relevă că instanțele ierarhic inferioare corect au respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție prevăzut de art. 14 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000, pretenția cu privire la anularea hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei din data de 20 noiembrie 2016”.

Conform art. 14 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său,

recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Art. 15 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000 prevede că cererea prealabilă se examinează de către organul emitent sau ierarhic superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmînd a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel.

Din actele cauzei, instanța de recurs reține că CEC a Găgăuziei a depus cerere prealabilă în adresa Adunării Populare a Găgăuziei, prin care a solicitat inclusiv anularea integrală a hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei”, la 27 noiembrie 2017.

Deși, hotărârea contestată i-a fost adusă la cunoștință reclamantei Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei la 14 iulie 2017, cînd hotărîrea contestată a fost publicată în buletinul oficial al Găgăuziei EKSPRES-KANON.

Mai mult, în ședința de judecată a primei instanțe s-a stabilit că conținutul hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei i-a fost adus la cunoștință președintelui CEC a Găgăuziei, Comur I.P., care a fost prezent la ședința Adunării Populare a Găgăuziei din 04 iulie 2017, fapt confirmat prin înregistrarea video a acestei ședințe.

Respectiv, hotărârea nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei” a fost contestată cu omiterea termenului de 30 de zile, prevăzut de art. 14 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000.

Ori, hotărârea menționată supra a fost adusă la cunoștință CEC a Găgăuziei cel tîrziu la 14 iulie 2017, dar a fost contestată cu cerere prealabilă doar la data de 27 noiembrie 2017.

Mai mult, reprezentantul reclamantului CEC a Găgăuziei în cadrul ședinței de judecată din 17 aprilie 2018 a invocat că nu poate comunica momentul în care a aflat despre actele administrative contestate, și anume despre hotărârea nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei și hotărârea nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei.

Astfel, CEC a Găgăuziei a omis termenul de 30 de zile pentru înaintarea cererii prealabile cu privire la anularea hotărârii nr. 89-V/VI din 04 iulie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei” și nu a solicitat repunerea în termen.

Colegiul conchide că instanțele ierarhic inferioare corect au ajuns la concluzia că reclamanta Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a omis termenul de prescripție pentru contestarea hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la raportul Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei despre rezultatele alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei” și a respins cererea de chemare în judecată în această parte, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Totodată, Colegiul menționează că art. 16 alin. (1) al Legii menționate supra, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-

un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Respectiv, instanțele ierarhic inferioare întemeiat au ajuns la concluzia de a respinge ca nefondată cererea de chemare în judecată în partea cerințelor cu privire la anularea hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale din Găgăuzia”, prin urmare, argumentele CEC a Găgăuziei precum că, instanțele de judecată au dat apreciere greșită probelor prezentate și nu au elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei sunt neîntemeiate.

Colegiul menționează că instanțele ierarhic inferioare pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei sau netemeiniciei acțiunii au verificat pretențiile prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

Instanța de recurs reține că art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000 prevede că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 5 al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000, subiecți cu drept de sesizare în contenciosul administrativ sunt:

- a) persoana, inclusiv funcționarul public, militarul, persoana cu statut militar, care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri – în condițiile art.14 al prezentei legi;
- b) Guvernul, Cancelaria de Stat, oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, președintele raionului și primarul – în condițiile Legii privind administrația publică locală;
- c) procurorul care, în condițiile Codului de procedură civilă, atacă actele emise de autoritățile publice;
- d) Avocatul Poporului sau, după caz, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, care, la sesizarea persoanei vătămate într-un drept al său, atacă actele administrative – în condițiile Legii nr.52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- d1) Autoritatea Națională de Integritate – în condițiile Legii nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- e) instanțele de drept comun și cele specializate, în cazul ridicării excepției de ilegalitate – în condițiile art.13 al prezentei legi;
- f) alte persoane, în conformitate cu legislația în vigoare.

Instanța de recurs reține că din normele legale citate supra, se desprinde drept condiție pentru adresarea persoanei cu o cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ, existența vătămării într-un drept prevăzut de lege.

Colegiul relevă că instanța de apel corect a stabilit că CEC a Găgăuziei nu a probat existența vătămării unui drept al său, ca persoană juridică. Ori, prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017, contestată de CEC a Găgăuziei s-a decis adresarea la Curtea de Apel Comrat cu cerere privind excluderea din componența CEC a Găgăuziei a trei membri: Elena Cajangi, Marina Croitor și Ilie Ciolac, dar nu au fost lezate drepturile CEC a Găgăuziei.

Astfel, simplu fapt că hotărârea nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei are denumirea: „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei”, nu probează lezarea drepturilor CEC a Găgăuziei, ori în hotărârea adoptată de Adunarea Populară a Găgăuziei lipsește în esență lezarea dreptului recurenței.

Colegiul respinge argumentul recurenței CEC a Găgăuziei precum că hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a fost adoptată cu încălcarea competenței și a procedurii stabilite.

Or, conform art. 12 alin. (3) lit. d-e) al Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr. 344-XIII din 23 decembrie 1994, de competența Adunării Populare ține fixarea, organizarea și efectuarea alegerilor de deputați în Adunarea Populară și aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru efectuarea alegerilor; fixarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale din Găgăuzia; efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei.

În conformitate cu art. 51 pct. 12-13 al Regulamentului Găgăuziei, de competența Adunării Populare a Găgăuziei țin fixarea și efectuarea alegerii Adunării Populare a Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, autorităților administrației publice locale, aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru alegerea Adunării Populare, Guvernatorului Găgăuziei și autorităților administrației publice locale și fixarea și efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei.

Iar, art. 56 al Regulamentului Găgăuziei prevede că modul de activitate a Adunării Populare a Găgăuziei, a Prezidiului, a comisiilor permanente și a aparatului se stabilește de Regulamentul Adunării Populare.

Respectiv, Colegiul relevă că problema soluționată prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 ține de competența Adunării Populare a Găgăuziei, care a respectat procedura privind adoptarea acestei hotărâri.

Art. 26 al Legii contenciosului administrativ nr. din 10 februarie 2000, prevede că actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care: a) este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii; b) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței; c) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

În litigiul dedus judecării, instanța de recurs reține că nu au fost stabilite temeiuri de nulitate a actului administrativ contestat.

Prin urmare, Colegiul conchide că instanțele ierarhic inferioare corect au respins ca neîntemeiată pretenția înaintată de CEC a Găgăuziei cu privire la anularea hotărârii nr. 125-VIII/VI din 10 noiembrie 2017 a Adunării Populare a Găgăuziei „Cu privire la sporirea eficacității activității Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei”.

Subsecvent, instanța de recurs indică că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva hotărârii pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Colegiul menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemoțivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Astfel, instanța de recurs conchide că decizia instanței de apel conține o apreciere, ce determină definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a

faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și de a menține hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și decizia din 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei.

Se menține hotărârea din 17 aprilie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și decizia 04 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, intervenienți accesorii Elena Cazanji, Mariana Croitor, Ilie Ciolac cu privire la contestarea actelor administrative.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Valeriu Doagă

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

Nina Vascan